

esületesebb idők eljöveteleért harcolunk. Ők a szervezkedés, a politikai harc útját választották, mi pedig a világot ma kormányzó üresfejűek ellen irányuló ironia, csipős gúny útját választottuk. Amit mi lerombolunk, az is ott található, mint amit ők romboltak le...”

Caragiale 1904-ben önkéntes száműzetésbe megy Berlinbe és itt is hal meg 1912-ben. Az igazi elismerésre életében hiába várt s halála után még 32 évig csalták, zsákmányolták ki a népet a bojárok, papok, tőkésék s csak 1944-ben a Szovjetunió segítségével sikerült a román munkásszótálynak megvalósítani azt a „derűsebb, becsülete-sebb világot”, mely után vágyakozott.

Az előszó Köpeczki Béla munkája. A novellákat Nagy Elek fordította.

PAP ZOLTÁN

MIHAIL SADOVEANU: MITREA KOKOR UTJA. (Révai.)

A kitűnő román író regénye jelentős állomása a román népi demokrácia fiatal irodalmának, de ezzel a művel egyben lemérhetjük saját irodalmi fejlődésünk rövid öt esztendejét is.

Végre a népi demokratikus íróink eljutottak a fejlődésnek arra a fokára, hogy megértsék, sőt e megértést konkrét művel is bizonyítani tudják: a multnak csupán kritikai ábrázolása ma már csak vénasszonyos siránkozás s ha ábrázolják is a multat, azt ne csak az „irányköltészet” szempontjai szerint tegyék, hanem pártosan, mindig előre mutatva.

A „Mitrea Kokor útja” c. regény konkrét bizonyítéka annak, hogyan lehet a felszabadulás előtti eseményeket művészi eszközökkel úgy megragadni, hogy a regény ne legyen elszigetelve, lefotva a mult tömlőcébe, hanem hogy az a történelmi szükségyszerűség helyes érzékeltetésével, szervesen nőjjön át az új világba, amely igazságot szolgáltat a sokat szenvedett, nehezen tűró Mitrea Kokornak.

Milyen eszközökkel nyitja Mihail Sadoveanu ezt a szocialista perspektívát? Az ábrázolt jellemeknek azzal a sokoldalú, töretlen kidolgozásával, mely az első szocialista-realista író: Gorkij stílusára emlékeztet. Ez az ábrázolási mód szinte nagyrealista eszközökkel monumentális méreteket ölt a szovjet regények alakjainak ábrázolásában.

Mitrea Kokort sohasem felejtjük el.

A nyelv csodálatos művésziességével élővé formált alakja akkor sem volna igazabb és erőteljesebb, ha bronzba öntik, vagy márványból faragják ki.

Mitrea jelleme töretlenül ível végig a regényen. Kokor állati sorsa, elnyomói iránt érzet gyűlölete lendítik át a regényt a kritikai realizmus korlátain és avatják a művet szocialista-realistává azáltal, hogy Mitrea régóta magába-fojtott keserősége és az elnyomottság fölött érzett bosszúja minden elnyomott szenvedésének igazságos, szervezett megtorlásában kap szabad utat, mikor a felszabadító hadsereg győzelmé után földosztással áll bosszút a hatalmukat vesztett urakon.

Igy bosszút állt az öt vagyonából teljesen kisémmiző Gicá bátyján és haszonleső feleségén, de Krisztea úron is, akinél öt évig szolgált semmiért, sőt csendőrökkel szoktatták fegyelemre.

„Mitrea Kokor útja” ugyanazt a fejlődési fokot mutatja, melyet népi demokráciánk irodalma is elért az 1950-es könyvnapon Veres Péter: Szolgaság és Déry Tibor: Felelet c. kötetének megjelenésével. De mivel ez a regény is csak a felszabadulás utáni földosztásig terjed s így egy fiatal életnek csak első, legnyomorúságosabb szakaszát zárja le, úgy ezt a művet is egy későbbi nagy regényciklus első kötetének érezzük, mely feltétlenül megkívánja maga után egy küzdelmes, de már boldog életről tanuskodó második, sőt harmadik kötetet is. KISS ILONA

SOMLYÓ GYÖRGY: SEREGSZEMLE. (Hungária.)

Somlyó György az új magyar költészet egyik jelentős alakja. Könyvnapon kötetét a „Seregszemle” címet viseli. Valóban, a kötet seregszemle. A költő seregszemlét tart a körülötte élő, fejlődő társadalom fölött.

Jöttek a tárt külvárosokon, hol most is
a bomba-

szőnyegek irdatlan mintáin borzongnak
a házak,

Jöttek a vak Kóbánya felől, s a boros
Budafokról,

jöttek az angyalföldi szövőnők...

indul buja, sodró gazdagsággal a kötet-
címet adó vers. De seregszemlét tart a
költő saját világában is, harcol a mult
belénevelt, szegényteljes hatásaival: